

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

"בהעלותך את הנרות" (ה, ב)

למה נסמכה פרשת מנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

במה גדולה הדלקת הנרות מקרבנות הנשיאים? במדרש רבה נאמר על כך: "הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים היו נוהגין, אבל הנרות לעולם קיימין".

אך עדיין קשה להבין, והלא בזמן שבית-המקדש אינו קיים ואין הקרבנות נוהגים, גם המנורה אינה קיימת?

אלא, אומר הרמב"ן, כאן הבטיח לו הקב"ה לאהרן הכהן, שעל-ידי בניו החשמונאים יתרחשו ניסים ונפלאות בחנוכה שניה, כאשר ידליקו את המנורה שמונה ימים בפך שמן של יום אחד, ותישאר לדורות מצווה של הדלקת-נרות, נרות החנוכה, שנוהגים אפילו בזמן שבית-המקדש אינו קיים.

כלפי הנרות הללו נתכוון המדרש באמרו: "אבל הנרות לעולם קיימין".

"ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה" (ח, ג)

מבאר רש"י: "ויעש כן אהרן" - 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה'!

ידועה השאלה: מדוע שישנה אהרן, והרי כך ציווהו ה' לעשות, אם כן, מדוע מגיע לו שבח על כך שלא שינה?

את דברי רש"י הללו ביאר הגאון רבי העשיל מקראקא זצ"ל, בספרו 'חנוכת התורה', על פי דברי השולחן ערוך (או"ח קלז), שביום שעולים לתורה שלושה קרואים, אין פוחתין מקריאת עשרה פסוקים, כאשר עם שניים מהקרואים קוראים שלושה פסוקים כל אחד, ועם השלישי קוראים ארבעה פסוקים.

איזה משלושת הקרואים זוכה שיקראו עימו ארבעה פסוקים? הראשון, השני, או דווקא האחרון?

הביאו המפרשים את דברי הגמרא במסכת מגילה (כא:), שכל אחד משלושת הקרואים, אם קראו עימו את ארבעת הפסוקים הרי זה משובח, ולכל אחד מהם יש מקור וטעם להעדיפו על פני האחרים.

הראשון, יש טעם להעדיפו על פני האחרים, משום שתמיד המנהג שהחשוב יותר קודם, על כן יש לקרוא עימו את ארבעת הפסוקים.

השני, יש טעם להעדיפו משום שמצאנו במנורה שהנר האמצעי הוא החשוב, כיון שכל הנרות היו מכוונים כלפי הנר האמצעי, על כן יש לקרוא עם העולה האמצעי את ארבעת הפסוקים.

השלישי והאחרון יש טעם להעדיפו שהרי 'מעלין בקודש ואין מורידין', על כן יש לקרוא עימו את ארבעת הפסוקים.

עוד נפסק בשולחן ערוך - המשיך הגאון רבי העשיל בביאורו - שכהן עולה לתורה ראשון, כיון שהוא החשוב ביותר ועדיף במעלתו על פני נביא או ישראל.

ענה - סיים הגאון רבי העשיל - כאשר אהרן מטיב את הנרות ומצדד את כל הנרות אל הנר האמצעי, מראה הוא בכך חשיבותו של האמצעי גדולה יוצר משל הראשון, ויש בכך משום הפחתת חשיבותו של הכהן. למרות זאת, לא שינה אהרן מכל אשר צוה אותו ה'.

זה מה שמבאר רש"י: "ויעש כן אהרן" - 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה'.

(וקראת לשבת עונג)

"ויעש כן אהרן" (ח, ג)

להגיד שבחו של אהרן שלא שינה (רש"י). בכל מעשה הבריאה שבפרשת בראשית נאמר: "ויהי כן", חוץ מהבריאה של האור שבו נאמר: 'ויהי אור' ולא נאמר "ויהי כן". אמרו על כך חז"ל, לפי שהאור שנברא נגנו, מאחר שלא היה העולם ראוי לו, ובמקומו נתהווה אור אחר, קטן ושונה מכפי שנברא.

אהרן הכהן, בהדליקו את המנורה, תיקן את העולם והחזיר את האור הגנוז, ונמצא שהוא החזיר את ה'כן', שעשה את האור כפי שנברא מלכתחילה בלי השינוי שחל בו אחר-כך,

... לעלא ולעלא ...

מִסְפָּר עַל אֶחָד מִצְדִּיקֵי הַדּוֹר שְׁאֶחָד מִיְלָדָיו נִפְטָר בְּצַעֲרֵירוֹתָו, וּבִימֵי הַשְּׁבַעָה הָיָה תְּפֹס מְאֹד בְּאֲבָלוֹ, צָעַר כְּבֶשֶׂת אֶת כָּל מִרְחָבֵי לְבוֹ.

אֶחָד הָרְבָנִים שֶׁהִגִּיעַ לְנַחֵם אֶת הָרַבִּי, רָאָה אֶת הַצָּעַר הָעֵמֶק וְנָסָה לְהַרְגִיעַ וּלְנַחֵם.

הוּא סִפֵּר לְרַבִּי עַל הַצָּאֲנָזֶעַר רַב זִיע"א שֶׁבָּנוּ נִפְטָר עָלָיו בְּצַעֲרֵירוֹתָו. זֶה הָיָה אֶסּוֹן גָּדוֹל וּבִלְתִּי נִתְפָּס - וּבְכָל זֹאת הַמְּשִׁיךְ הָרַבִּי הַקָּדוֹשׁ מִצָּאֲנָז בְּעִבּוּדָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה בְּשַׁבַּת כְּרָגִיל וּכְאֵלוֹ לֹא הִתְרַחַשׁ אֶסּוֹן כְּזֶה בְּמִשְׁפַּחְתּוֹ רַק לִפְנֵי יוֹם יוֹמִים...

שְׁאֵלוּ אֶת הַצָּאֲנָזֶעַר רַב, בְּיַצֵּד הוּא מְסַגֵּל לְהַכִּיל אֶת הַכָּאֵב הַנּוֹרָא בְּלִבּוֹ וּלְהַמְּשִׁיךְ הַלָּאָה? אָמַר לָהֶם: בְּשָׂאֲדָם הוֹלֵךְ בְּרַחוּב וּמְרַגֵּשׁ דְּפִיקָה עֲזָה עַל הַשֶּׁכֶם - הוּא כּוֹאֵב וְכוּעֵס עַל הָאִישׁ הָרַע שֶׁהִכְאִיב לוֹ.

.....

לעיי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

עליו לשאול תלמיד חכם מה עליו לעשות, בכדי שיידע מה רצון ה' ממנו.

"והאספסוף אשר בקרבנו התאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר" (יא, ד) "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו איתך במשא העם" (יא, טז)

מה למינוי הזקנים, חכמי תורה, סנהדרין הגדולה, אצל הדרישה לאוכל, לבשר? הרי ודאי דברי התורה שיפיצו לא יספקו את תאוותיהם של בני ישראל? ומאידך, וכי לא היה אפשר להגזי שלושים מבלי למנות את הזקנים? היד ה' תקצר?

בדרך מליצה ניתן להגיד, שלא באמת בשר או גשמיות חסרים לעם, אלא רוח. הצעקה מי יאכלנו וכו' נובעת מכך שקחו החושים שלהם וגסה רוחם ואין להם שאיפות והשגות נעלות יותר, עסוקים בגשמיות ובחומריות, ושוכחים ומזניחים את הרוחניות ואת חיי הנצח.

העצה החידה היא, להעלותם למדרגה רוחנית גבוהה יותר ואז לא יצעקו לבשר. יום אחד נקרא הרב מבריסק ליישב מחלוקת שפרצה סביב כס הרבנות שנתפנה וקמו 2 מחנות ונתלקחה האש עד שכל שאר הדאגות של פרנסה

ואחרים נשתכחו.

אמר הרב, עכשיו מובן לי מה אמר ה' למשה לאסוף שבעים זקנים בתור פתרון למחלוקת שהייתה (עם הבשר). הרי לכאורה מה הקשר ואיזה מוצא יש בכך מן המצב שנוצר?

אלא, כאשר לא חדלו בני לריב על הפרנסה, על השלום, על המן וקצרה יד משה, אמר לו ה' תכין רשימה עם שבעים זקנים, שבעים מנהיגים חדשים, שבעים רבנים ואז תראה את הרעש שיקום ואיך ישכחו

והיינו "שלא שינה" בין היום הראשון בו לא נאמר "ויהי כן" לבין שאר הימים שכן נאמר בהם.

(הרבי רבי העשיל מקראקא)

"בארבעה עשר יום בחודש הזה בין הערבים... ויעשו את הפסח בראשון... בין הערבים..." (ט, ג-ה)

שאל בעל "משך חכמה" - מדוע כפל כאן הכתוב פעמיים "בין הערביים"?

ותירץ, הרי בני ישראל מנו באותה עת לפחות שש מאות אלף גברים מבן עשרים שנה ומעלה, ולדעת הסוברים שגם נשים חייבות בקרבן פסח, אם כן היו כפליים, מיליון ומאתיים אלף איש. מאידך, באותו זמן שמשו בכהונה רק שלושה כהנים: אהרן, אלעזר ואיתמר. אם כן שלושה כהנים היו צריכים לעסוק בעבודת רבבות פסחים בזמן קצר! זהו פלא גדול מאד!

משום כך דייק הכתוב: "בין הערביים תעשו אותו", בזמן קצר מחצות היום עד הערב, ואם יבוא מאן דהוא ויתמה כיצד הדבר ייתכן, קרבנות כה רבים בזמן כה קצר, לכך כפל הכתוב שאכן כך היה: "ויעשו... בין הערביים!"

(וקראת לשבת עונג)

"על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו" (ט, כג)

לאדם אין סמכות להחליט על דעת עצמו לעשות חניות ועצירות בעבודת ה', אלא הכל צריך להיות צמוד לנוסחה של "על פי ה'", ולברר היטב מי עומד מאחרי הרצון שיפסיק את עלייתו הרוחנית. האם "דעת תורה" המייצגת את בורא עולם, או "דעת יצר הרע" שבא לו בכל מיני תחפושות מסולפות.

רק לאחר שהאדם בודק את הדברים כהוגן, הוא יכול להכריע בעניינים גורליים אלו. ואם האדם לא בשל דיו בכדי לדעת לשפוט את התמונה,

.....
אָבֵל אִם הוּא מְסֻתָּבֵב לְרֵאוֹת מִי עֲשֵׂה לוֹ כָּךְ
וּמִגְלָה אֶת יְדִידוֹ הַטּוֹב בְּיוֹתֵר - הוּא רַק
מְחַיֵּךְ אֵלָיו בְּחִזְרָה וְנִהְיֶה מִה'מְחַיֶּה'
הַיְדִידוּתִית...
כֵּךְ גַּם הַפָּאב הָאִים הַזֶּה שֶׁל פְּטִירַת הַבֵּן,
הוּא כָּאֵב עֵמֶק וְנוֹרָא - אָבֵל מִי עֲשֵׂה לִי כֵּךְ?
יְדִיד נֶפֶשׁ אֵב הֶרְחֵמֵן! וְלִכֵּן אֲנִי רַק מְחַיֵּךְ
בְּחִזְרָה!
כֵּךְ סִפֵּר הָרַב שֵׁיִשֵּׁב לְנַחַם אֶת הָרַבִּי...
הָרַבִּי שָׁמַע בְּשִׁקֵּט אֶת הַסְּפּוֹר הַמְּחַזֵּק, וְאָז
שָׁאַל בְּכֹאֵב: וְאֵיךְ הָיִיתָ מְגִיב כְּשֵׁאוֹתוֹ חֶבֶר
קְרוֹב הָיָה דוֹקֵר אוֹתְךָ עִם סִפְיַן חֲדָה בְּגֵב?
הָאֵם גַּם אֲזִי הָיִיתָ מְסֻתָּבֵב אֵלָיו וּמְחַיֵּךְ
בְּהִנָּאָה עַל ה'מְחַיֶּה'??
אוֹתוֹ רַב, נִבְהַל מִהַשְּׁאֵלָה וְהִשְׁתַּתַּק. בְּלָבו
תָּמָה: הָרַבִּי שׁוֹאֵל שְׁאֵלוֹת בְּאִמּוּנָה??
.....

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים 'זכבד ב"ר צבי'
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

דיברו ביניהם הבן והתלמיד בשפת האידיש. הפסיקם ראש הישיבה וביקשם לעבור לדבר בלשון הקודש. אחרי שיצאו מהמונית הסביר להם את נימוקו: "הרי הנהג אינו מבין כלל אידיש, יתכן שהוא חושש שאתם מדברים עליו וזה לא נעים..."

(איש לרעהו)

"והאיש משה ענו מאוד" (יב, ג)

כשרבי אליהו לאפיאן עלה לארץ ישראל, פנו אליו הרבה ראשי ישיבות, ובקשו ממנו לבוא ולהשמיע שיחות חיזוק ומוסר בישיבותיהם, אולם הוא מאן באמרו: אני באתי לארץ ישראל לעסוק עם "עצמי".

אולם כשגברו הלחצים עליו, נכנס לשאול את "החזון איש" מה עליו לעשות.

אמר לו "החזון איש" שבוודאי עליו לקבל את הבקשה, וברכו "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו - להגיד", שבזכות שהוא יקום "להגיד" יזכה לאריכות ימים ושנים - עוד ינובון בשיבה.

באחת השיחות הראשונות שלו, אמר על עצמו משל - משל לאדם שתעה ביער, ולא מצא את הדרך לצאת החוצה. לפתע פגש אדם אחד ושמוח לקראתו, ומיד שאלו: היודע אתה את הדרך?

ענה לו, כמוני כמוך, גם אני תועה כאן כבר הרבה זמן ואיני מוצא את הדרך, אבל יתרון אחד יש לי, שאני יכול לומר לך היכן אל תלך. וסיים, גם אני לא

מצאתי עדיין את הדרך, אבל מכיוון שזקן אני, יכול אני לומר לכם מה לא לעשות, כדי שלא תתפשו בעצת היצר.

(סיפורי צדיקים)

"והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על

פני האדמה" (יב, ג)

שח הגר"נ ברנשטיין שליט"א: פעם הלכתי עם רבינו הגראי"ל שטיינמן ברחוב והראה לי על הריצפה ב' נמלים: א' גדולה שנקראת מלכה והשנייה רגילה.

בבת אחת את דאגת הפרנסה, את המן ואת השלו ואת כל שאר הדאגות.

"זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם"

(יא, ה)

החתם סופר מסביר את דברי הפסוק ומצטט לשם כך את המובא בספר 'חובת הלבבות' שכוח הזיכרון שניתן באדם הוא מהטובות הגדולות שעשה הקב"ה עם בראויו, ובלעדי הכוח הזה לא היה העולם מתקיים.

כי כשהיה אדם נכנס בפתח זה, לא היה זוכר באיזה פתח עליו לצאת, וכן במאכל ובמשתה; אם טעם אדם מאכל פלוני, והוא ערב לחיכו, כוח הזיכרון יסייע בידו לזכור לאוכלו פעם נוספת, ויהיה זה לבריאותו, וכן בכל הדברים. לכן אמרו בני ישראל 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם' - אנחנו זוכרים את זה חנם וללא תועלת, שהרי כאן במדבר אין לנו דגים, ואם כן מה התועלת בזיכרון...

"ויאסף משה אל

המחנה" (יא, ל)

בשעה שמה רבנו חש שפורענות מתרגשת ובאה על ישראל, העונש הכבד בקברות התאוה, נטל את אוהלו, שהיה מחוץ למחנה, ונטה אותו "אל המחנה".

אם באה פורענות על בני ישראל, רצונו להיות עמהם ובתוכם.

(ליקוטים חדשים)

"ותדבר מרים באהרן ובמשה" (יב, א)

הקשו המפרשים: מדוע נאמר רק הלשון 'ותדבר', הרי גם אהרון דיבר?

ביאר הגאון רבי יצחק עראמה זצ"ל בספרו "עקידת יצחק", שבאמת רק מרים דיברה ואהרון שמע.

פעם נסע הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת "באר יעקב" במונית עם בנו ותלמידו.

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

"ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים" (יב, טו)

כדי להסגיר אדם בתור מצורע, צריך כהן. שואלת הגמ' (זבחים ק"ב) מי הסגיר את מרים? אם נגיד שמשה הסגירה הרי הוא זר (שאינו רואה נגעים) והוא אינו כהן. אם נגיד שאהרון הסגירה, הרי הוא קרוב משפחה של מרים ואינו יכול. לכאורה קשה, מדוע לגבי משה אומרת הגמרא שהוא זר ולא יכול לראות נגעים, מדוע לא אומרת גם שהוא קרוב של מרים? עונה בעל ה"גור אריה", בפסוק (במדבר י"א, י) נאמר "וישמע משה את כל העם בוכה למשפחותיו"

וכתב בספרי: "על עסקי משפחותיו = על העריות שנאסרו להם", נשאלת השאלה, הרי במתן תורה כולם היו גרים. וגר הריהו כקטן שנולד ומותרים בקרוביהם, א"כ על מה בכזו? התשובה היא, היות ומתן תורה היה בכפיה ("כפה עליהם הר כגיגית") אז זו גירות בעל כרחם ואין זו גירות גמורה וממילא הם נשאר קרובי משפחה ונאסרו.

משה רבינו שהיה על ההר כן קיבל את התורה ברצון ולכן גירותו הייתה גירות גמורה וממילא הוא לא היה קרוב משפחה של מרים (אחותו) ולכן אי אפשר לומר שהוא לא הסגיר את מרים המצורעת בגלל שהיה קרוב שלה. לכן נקטה הגמרא את הטעם שמשה לא הסגירה כי הוא היה זר ולא כהן.

"לא כן עבדי משה" (יז, ז)

אילו היה לי רבי כריבונו של עולם, הייתי אף אני משה רבנו; ומדוע אין לי רבי כריבונו של עולם? משום שאין אני משה רבנו. (חתם סופר)

"בכל ביתי נאמן הוא" (יז, ז)

אף-על-פי שמשה היה יכול להגיע לכל דבר בדרך של הבנה והשגה, כבן-בית שיכול לראות כל דבר, בכל-זאת היה בבחינת "בכל ביתי נאמן הוא" - הוא עבד את ה' מתוך אמונה.

(המגיד ממעזריטש)

א א ט ט ש ב ת

אמר לי רבינו: מסתמא הנמלה הגדולה מתגאה על הנמלה הקטנה מה את שווה ומה אני שווה... מה את לעומתי... ואז בלחיצת רגל אחת הכל נגמר ושני הנמלים נעלמים. כך אדם מתגאה על חברו שהוא שווה יותר בגלל זה ובגלל זה, ואז הקב"ה יכול ברגע קטן למחוק הכל, ואז איך ובמה יתגאה האדם.

(נאות אפרים)

"והאיש משה ענו מאוד מכל האדם" (יב, ג)

למשה רבינו היו עוד מעלות רבות ומידות טובות, 'ותחסרהו מעט מאלוקים' (תהילים ח, ו). אם התורה ראתה לשבחו על מידת הענווה, הרי שזו המידה הטובה והנאה מכול.

(עיטורי תורה)

"והאיש משה ענו מאוד" (יב, ג)

"ר' יהודי", שאל הרה"ק רבי משה מקאריסטשוב, בנו של המגיד הקדוש מטשערנוביל, יהודי שהסתובב עצוב, "מדוע אתה עצוב כל כך?"

היהודי התחמק מלענות. אך כאשר הפציר בו הרה"ק רבי משה שוב ושוב, ענה בכעס-מה: "הרבי הרי לא יוכל לעזור לי. אם כן, לשם מה לי לספר את אשר על לבי?"

הרה"ק מקאריסטשוב שכנע אותו שלפחות יקל מעל לבו את המשא, כאשר יחלוק אותו עמו. ואולי אפילו יוכל לסייע לו למרות שלא נראה הדבר כן.

"שמי הוא יעקב", פתח היהודי והסביר מה מעיק עליו. "בהיותי ילד קראו לי בחיבה 'יענק'ל', ומאז נשתקע שמי המקורי. מציק לי מאוד שאנשים לא מסכימים לקרוא לי 'יעקב' הגם שאני מבקש מהם להשתמש בשמי המקורי.

כולם ממשיכים לכנות אותי 'יענק'ל'. נו, איך הרבי חושב לעזור לי? כלום יכריח את כל יושבי תבל לשנות ממנהגם!?"

"אין לי באמת אפשרות לעזור לך", נם לו הרבי מקאריסטשוב, "אולם זאת אומר לך, שאינך לבד באותה צרה. שמי הוא 'משה'. ברם, מאז נעשיתי רבי לחסידים, החל כל העולם לקרוא לי 'רבי משה' ואין איש זוכר שאין זה שמי האמיתי..."

(במחשבה תחילה)